

Llibre

Coordina Josep Lambies
jlambies@timeout.cat

Grozni va guanyar el seu primer concurs internacional amb 9 anys. Va ser a Salern, Itàlia.

Rakhmàninov i la fi del comunisme

Abans de convertir-se al budisme, Nikolai Grozni ja era un virtuós del piano. En Josep Lambies parla amb ell de la Bulgària de Jívkov

El 13 de novembre del 1987, a mig matí, un pianista de molt curta edat caminava per la cornisa de l'Escola de Música per a Joves Talents de Sofia, arrapat a la paret de la façana, amb els pantalons en una mà i les cames a pèl descobert. Era Nikolai Grozni, un alumne insubmis que no deixava escapar l'ocasió de fer empenyar els professors i qüestionar les seves adoctrinadores maneres sovietistes. "Va ser una època destructiva, d'alcohol i mala vida -diu ara-. Però no me'n penedeixo. La història em va donar la raó". En aquell tens moment, amb mig cos exposat al fred búlgar, Grozni pagava la penyora d'una aposta que havia perdut.

No fa gaire, després de dues dècades d'exili voluntari, va tornar a Sofia de visita, i es va trobar cara a cara amb el seu passat. Va creuar amics i família, i també va veure alguns dels mestres que 25 anys enrere l'hi tenien tan jurada. "Semblaven tots grillats -conclou-. N'hi havia un

que anava pel carrer movent una batuta com si estigués dirigint una orquestra invisible". Això era el que quedava d'una etapa de la seva vida que va acabar el dia que Jívkov va ser destituït, i que el país va començar la transició cap a la democràcia parlamentària. Ara ha

“

Va ser una època d'alcohol i mala vida, però al final la història em va donar la raó

recollit els records del tram final del comunisme a *Jóvenes talentos*, la seva segona novel·la autobiogràfica.

Sí, n'hi va haver una altra, d'autobiografia, però no tenia res a veure amb la seva adolescència, ni amb Bulgària. Es deia *Turtle feet. The making and unmaking of a buddhist monk*, i explicava les

seves experiències com a monjo budista al monestir de Drepung, al sud de l'Índia. "Va ser un frau total -etziba-. No és que jo esperés miracles, però sí una idea de la vida una mica més existencialista. A sobre vaig compartir pis amb un serbi que també tenia la vena mística. O això pensava jo. A la primera de canvi va trencar tots els vots, lligant dia sí dia també i bevent pels descosits". Després de cinc anys, molt disgustat, va plantar els hàbits i va abandonar el país. Però aquesta és una altra història.

Tornem a les hores baixes de l'Europa de l'Est, poc abans que l'era Gorbatxov, l'execució de Ceaușescu i la caiguda del Mur tinguessin de manifest que el règim tenia els dies comptats. En aquells mesos grisos, Nikolai Grozni va decidir viure sota terra. "Tenim una xarxa de refugis nuclears a Sofia: les Catacumbes -explica-. Es van construir per prevenir un bombardeig americà. Però els anys van passar i els Estats Units no van dur a terme tal atac". Amb el temps aquesta ciutat subterrània es va omplir de rodamons i borratxos. I Grozni també s'hi va retirar quan el van fer fora de l'Escola de Música. "Per coses com aquesta sento que *Jóvenes talentos* és un llibre dur, molt dur -diu-. Jo no el recomanaria a ningú".

JÓVENES TALENTOS
Libros del Asteroide
344 pàg. 21,95 €

SOM I LLEGIM

Ada Castells

Arma contra l'estupidesa

“Plató escriu que el desig que tenim de ser honorats pels nostres iguals és un estímul per a l'excel·lència. En una època encara dominada per Darwin, Nietzsche i Freud, hi ha la tendència de reduir el desig de ser honorat a una cosa menys idealista: una voluntat de poder, per exemple, o un instint d'escampar els gens propis. Però sembla que identificar el desig de ser valorat com una de les forces principals de l'ànima produeix raonaments valuosos”.

La reflexió és de J. M. Coetzee en una carta a Paul Auster, extreta d'*Ara i aquí*, una selecció de la correspondència entre els dos escriptors, des del 2008 fins al 2011, i que ara ha estat traduïda a cura d'Albert Nolla i Dolores Udina, per a Edicions 62. El llibre és una joia de la intel·ligència i s'hi traspuen, no només reflexions sobre l'excel·lència, sinó qüestions aparentment més prosaiques: l'espectacle de l'esport de masses, l'augment de l'estupidesa en tots els fronts i la inutilitat de la crítica literària.

El plaer de llegir epístoles és que durant unes hores un té el miratge que comparteix realment el món dels emissors, en aquest cas, d'aquest parell de gats vells de la literatura. No és la banalitat de l'efecte fan, tan promogut i tan inevitablement frívol, sinó que és la certesa que un es pot infiltrar entre ells i tenir el plaer d'assistir a unes sentències menys mediatitzades que les que deixen anar quan parlen de cara a la galeria.

També és un llibre sobre l'amistat entre dos homes que, com tots els creadors, estan sols en el món i, ben sovint, s'hi senten: incompresos, insatisfets, insaciabls, insomnes i insuportables. Aquestes cartes són el seu recer i, per a nosaltres, un bon aliment.